

усвідомлення функції педагогічної праці, професійної позиції, оптимальних способів діяльності, адекватне співвіднесення здібностей із подоланням труднощів, які виникають при вирішенні професійних завдань та досягненні спланованих результатів. Морально-психологічна готовність, як вважає Л.В. Кондрашова [7, 79], фіксує відношення усвідомленості поведінки, суб'єктивності свідомості, що стійко виявляється у професійній діяльності, стосунках, закріплена в рисах характеру. Це означає, що її зміст складають такі інтегральні характеристики особистості, які включають до себе інтелектуальні, емоційні, вольові властивості, професійно-моральні переконання, потреби, звички, знання, вміння навички, педагогічні здібності.

Висновки. Проведене дослідження дало змогу теоретично обґрунтувати зміст і способи керування процесом професійної адаптації молодих педагогів на початковому етапі їх діяльності в навчальному закладі. У дослідженні визначені труднощі, випробовувані керівниками закладів освіти в роботі з удосконалення педагогічної кваліфікації молодих спеціалістів, виявлені їхні причини, встановлено етапи професійної адаптації педагогів (преадаптація, орієнтування, стабілізація), особливості змісту і способів керівництва процесом професійної адаптації в залежності від її етапу (способи встановлення психологічного контакту, прямого і опосередкованого керівництва), способи контролю та інструктування, що сприяють успішній професійній адаптації новачка (попереджувальний, делегований, поетапний контроль, вільний і прогамований інструктаж), способи підвищення ефективності наставництва в педагогічному колективі (підбір співпрацюють пар з урахуванням їх ділової та особистої сумісності), встановлення психологічного контакту керівника з керованим (вивчення задоволення актуальних потреб особистості – професійних, комунікативних та ін.). Кожний складник має конкретний зміст, форми та методи реалізації, що сприяє розв'язанню на професійному рівні питання організації роботи з молодими педагогами.

Список використаних джерел

1. Мороз О.Г. Перші кроки до майстерності / Мороз О.Г., Омеляненко В.Л. – К. : Товариство «Знання» України, 1992. – 184 с.
2. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом / Десятов Т.М., О.М.Коберник, Тевлін Б.Л., Чепурна Н.М. – Х. : Вид. група «Основа», 2003. – С. 18-21.
3. Планування та форми методичної роботи з молодими вчителями загальноосвітніх навчальних закладів // Методист. – 2009. – С. 16.
4. Вершловский С.Г. Профессиональная деятельность молодого учителя / Вершловский С.Г. – М. : Педагогика, 1982. – 235 с.
5. Школа молодого учителя / Упоряд. М. Голубенко. – К. : Вид. дім «Шкіл. Світ», Вид Л. Галіцина, 2005. – 136 с.
6. Поташник М.М. Управление профессиональным ростом учителя в современной школе : методическое пособие / Поташник М.М. – М. : Центр педаг. образ., 2009. – 124 с.
7. Чайкіна Н.О. Комплекс психологічних методів дослідження професійної адаптації молодого вчителя. – К., 1997. – 79 с.

Одержано редакцією 02.05.13
Прийнято до публікації 14.05.13

Анотація. В статті розглядається роль керівника загальноосвітнього закладу в процесі адаптації молодого вчителя, його професійного самосовершенствования.

Ключевые слова: учитель, педагогические работники, учебно-воспитательный процесс, педагогическое мастерство, педагогические условия, профессиональный рост, руководитель общеобразовательного заведения, методические структуры.

Summary. The article deals with the role of the manager of educational establishment in the process of adaptation of a young teacher and his professional self-perfection. In research there are certain difficulties of manager of establishments of education in work from the improvement of pedagogical qualification of young specialists, their reasons are exposed, the stages of professional adaptation of teachers, feature of maintenance and methods of guidance are set by the process of professional adaptation depending on its stage (methods of establishment of psychological contact, direct and mediated guidance), control methods and instructings, that promote successful professional adaptation of novice, methods of increase of efficiency of tutorship in a pedagogical collective, establishment of psychological contact of leader with guided one.

Key words: key words: teacher, teaching staff, teaching and educational process, pedagogical skills, pedagogical conditions, professional development, methodological structures.

УДК 371.3

Шевчук І. В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МАТЕМАТИКИ

Анотація. У статті висвітлено актуальність проблеми формування у майбутніх вчителів початкових класів умінь здійснювати патріотичне виховання учнів засобами математики. Обґрунтовано необхідність розгляду даної проблеми, запропоновано завдання, які формують у дітей патріотичні цінності за допомогою роботи над задачами.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, активізація розумової діяльності учнів, операції логічного мислення, граф-схеми.

Актуальність проблеми. Чи існує проблема патріотичного виховання учнів початкових класів на уроках математики? Так. Це, в першу чергу, пояснюється тим, що головним спрямуванням уроків математики в початковій школі – є забезпечення оволодіння учнями системою математичних знань, умінь і навичок, необхідних у повсякденному житті. Разом з тим, йде розвиток логічного мислення, здійснюється естетичне виховання, екологічне, економічне.

Теоретичні основи проблеми підготовки майбутніх вчителів до здійснення патріотичного виховання учнів початкових класів у процесі вивчення математики знайшли відображення у відомих зарубіжних та вітчизняних психологів, дидактів, методистів. Питання патріотичного виховання в процесі навчання цікавило багатьох вчених: Н.І. Лобачевського, І.Я. Деммана, Б.В. Гнеденка, А.Я. Хінчина, О. Бандури, Г. Волошину, А. Капську, В. Неділько, Б. Степанишина та ін.

Як же спрямувати роботу майбутнього учителя на розвиток патріотичного виховання? На наш погляд, слід розв'язати такі питання:

1. Що таке патріотизм, основні його ознаки?
2. Що слід виробляти в учнів початкових класів у процесі патріотичного виховання?
3. При допомозі яких засобів можна здійснювати патріотичне виховання?
4. Чи існує альтернатива патріотичному вихованню?

Розглядаючи патріотизм, необхідно зупинитись на базових, глибинних і найбільш стійких характеристиках цього відношення між людиною і країною (культурою, природою, народом). Отже, ідентифікація людини з образами (країни, народу, культури) з придатності й схожості.

Отже, слід допомогти вчителям і студентам факультету підготовки вчителів початкових класів усвідомити важливість формування патріотичних цінностей у підростаючого покоління.

Патріотизм (грец. *patriotes* – співвітчизник, грец. *patris* – батьківщина) – любов до Батьківщини, відданість своєму народові, готовність заради них на жертви і подвиги.

Одне з чисельних місць належить вихованню любові і дбайливого ставлення до рідної землі,- своєї « малої Батьківщини», її історії, поваги до народних традицій і звичаїв, обрядів, фольклору, любові до рідної природи. Нема в людини місця дорожчого, ніж те, де вона народилась, землі, на якій зросла. Щоб по справжньому любити свій край, його слід добре знати, необхідно вивчати його історію, мову, культуру. « Патріотизм – це серцевина людини, основа її активної позиції» [3]. Патріотизму не вчать – його виховують, але не нав'язують, а здійснюють донесенням об'єктивної інформації, на основі якої дитина зробить свої висновки. Патріотичне виховання не повинно бути для оцінки, воно має бути для душі.

Саме слово « Батьківщина» походить від «батька», а це, в свою чергу, викликає такі почуття, як повага до батьків, можливість дітей отримувати тепло, ласку, можливість бути прийнятим, не дивлячись на помилки, образи, отримати моральну підтримку, пораду з боку батьків. З цією метою ми виховуємо у студентів, майбутніх учителів, любов до рідного міста (села), виробляємо в кожного студента уміння вивчати особистість дитини, намагаємося розкрити інтелектуальний рівень кожного із них.

Розглянемо, як відбувається розв'язання цих важливих завдань на практичних заняттях з математики із студентами. Чому ми обрали цю дисципліну? Математика – загальноосвітній предмет державного компонента змісту освіти, який знайомить учнів із різними галузями виробництва як складовою навколишнього середовища і на цій основі впливає на їхній світогляд. Діти молодшого шкільного віку найбільш набираються вражень і треба збудити усі їх здібності і викликати самостійну думку, задовольнити потребу активності і виховати добрі соціальні почуття.

Проаналізувавши зміст підручників з математики 1-4 класи, ми прийшли до висновку, що 3-4 класи мають достатній матеріал (текстові задачі), навколо яких можна здійснити патріотичне виховання. Поки що ці задачі подані в ізольованому вигляді і спрямовані лише на розвиток логічного мислення учнів. Завданням студентів було підійти до роботи над текстовими задачами з усіх боків, включаючи і патріотичне виховання. Але, щоб його здійснити, необхідно було підібрати відповідну інформацію. Ми виходили з того, що патріотичне виховання – це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що переживає, що любить або ненавидить людина, яка формується. Це і відповідальність за природу рідного краю, потреба зробити свій внесок у долю батьківщини, зболівання за долю своєї країни, гордість за її історію, хороші справи видатних людей та інше.

Наводимо зразки таких розробок, які були виконані студентами, більшість з яких використовувались під час педагогічної практики студентів і засвідчують їх обізнаність в питаннях патріотичного виховання, а в межах вузу проводились у вигляді ділової гри. Інформація, яку підготували студенти для учнів:

Інформація: Україна володіє досить значним виходом до Чорного моря, а також до Азовського, площа якого становить близько 37555 кв.км. Мілководне і слабосолоне через велику кількість річок, які впадають у нього. Азовське море майже повністю оточене сушею. З Чорним морем його сполучає тільки вузька Керченська протока на півдні.

Пропонуються завдання:

1. Про що ви дізнались з цього повідомлення?
2. Скільки квадратних кілометрів займає вихід до моря?(37555кв.км).
3. Яку користь для держави має вихід до моря? (Курортні місця, торгівля з іншими країнами, морепродукти, табори відпочинку для дітей і .т.п.)
4. Україна, що на півдні виходить до Чорного моря – одна з економічно наймогутніших колишніх радянських республік. Які почуття викликають ці повідомлення?(Почуття радості, гордості).
5. Випишіть число 37555, дайте йому характеристику. (Число 37555 – п'ятицифрове ; включає в себе розряди першого і другого класу; сума розрядних одиниць $30000 + 7000 + 500 + 50 + 5$); попереднє число 37554, наступне 37556; найбільше п'ятицифрове число 99999, найменше п'ятицифрове число -10000; записати за допомогою цих цифр інші п'ятицифрові числа; загальна кількість одиниць-37555, десятків -3755, сотень -375, одиниць тисяч – 37, десятків тисяч -3).

Інформація: найдовша річка України – Дніпро, має в межах країни 984 км Завдання:

1. Про що ви дізнались з цього повідомлення? (Про водні ресурси України).
 2. Доповніть до числа 984 таке число, щоб у сумі складало 1000.
 3. 984 км перетворить у метри (984000м). Скільки всього одиниць в цьому числі? 984 одиниць; 98 десятків; 9 сотень. Що ще можна сказати про це число? (Воно парне).
 4. Розв'яжіть задачу 343 (Б.4). Довжина Південного Бугу 806 км, Дністер на 556 км довший за Південний Буг. Дніпро на 839 км довший за Дністер. Знайдіть довжину Дніпра.
Півд. Буг – 806 км
Дністер – ?, на 556 км довший за Півд. Буг.
Дніпро – ?, на 839 км довший за Дністер.
 $806+556$ $(806+556) + 839$
- Що ви знаходили у кожному виразі? ($806 + 556=1362$ (км)- довжина Дністра; $(806 + 556) + 839 = 2201$ (км) – довжина Дніпра)
 - Скільки кілометрів довжина Дніпра в Україні? (984км).
 - Підрахуйте, скільки кілометрів несе свої води Дніпро за межами України? ($2201 - 984 = 1217$ (км)).

Задача 387 (Б.4). Відстань між двома пристанями 320 км. Половину цієї відстані моторний човен пройшов за 4 години. З якою швидкістю йшов човен?

- Розв'язок задачі: 1). $320 : 2=160$ (км) – половина шляху;
2). $160 : 4= 40$ (км/год) – швидкість човна.

Задача 444 (Б.4). Від однієї пристані вирушили в одному напрямку катер і буксир. Швидкість катера 27 км/год, а буксира 18 км/год. Яка відстань буде між ними через 3 години?

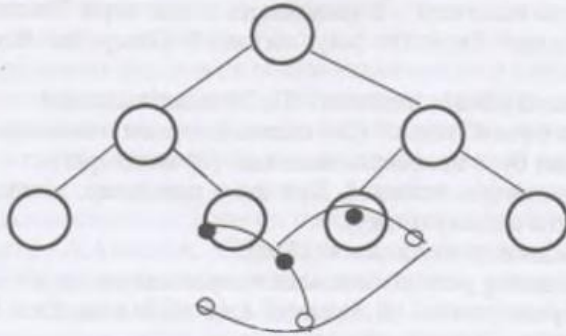
Розв'язок задачі: $(27 + 18) \times 3= 135$ (км).- відстань між ними через 3 години.

Задача 297 (Б. 2). Ширина річки 20 м. Під час повені річка з одного боку вийшла з берегів на 6 м, а з другого – у 3 рази далі. Яка ширина річки під час повені?

Міркування до задачі: $20 + 6 + 6 \times 3 = 44$ (м).

1. Поясни, що означають доданки : 20, 6, 6×3 у складеному виразі ?
2. Які думки у вас виникли під час роботи над задачею? (Повінь весною – це небезпечне явище природи, воно приносить людям багато неприємностей і навіть будинки руйнуються, гинуть люди, тварини.....).
3. Які почуття викликають ці повідомлення? (Відчуття болю, переживань, бажання допомогти людям, що опинилися у біді і без даху над головою).
4. Як можна назвати ці події? (Стихійним лихом).

5. Що робить наш уряд у такому випадку? (Він не залишає людей в біді, створюється при уряді спеціальна комісія, обстежують стан збитків і при потребі надають матеріальну допомогу).
6. Скласти схему аналітичного міркування і граф-схему.

Задача 248 (Б.4). Бригада сантехніків мала встановити 160 лічильників води, по 8 лічильників за день, але встановлювала по 10. На скільки днів раніше строку бригада виконала роботу?

Розв'язок задачі:

- 1) $160 : 8 - 160 : 10 = 4$ (д.). Пояснить, що означає кожна з арифметичних дій: 2) $160 : 8$ витратила 8 часу на встановлення лічильників, якби встановлювала по 8 штук);
- 3) $160 : 10$ (витратила 8 часу на встановлення лічильників, якби встановлювала по 10 штук);
- 4) $160 : 8 - 160 : 10$ (економія часу).

Бесіда до задачі:

1. Про що розповідається в задачі? (Про встановлення лічильників на воду).
2. Хто виконує цю роботу? (Сантехніки).
3. Для чого встановлюються лічильники? (Щоб люди економно витрачали питну воду).
4. Розкажіть як ви економно ставитесь до питної води? Якщо ні, то як треба економити? (Не розливати воду без потреби, особливо коли чистите зуби, вмиваєтесь, якщо несправний кран, потрібно його відремонтувати).
5. Для чого треба економити воду? (Проблема з питною водою).
6. Що ви знаєте про запаси питної води?
7. Яку користь має країна від наявності річок? (Судоходство, риболовство, місця для відпочинку, зв'язок з іншими містами, селами).
8. Які почуття у вас виникають при наявності цієї інформації? (Гордість за свою країну, її багатства).
9. Як треба поводити себе на річках під час відпочинку? (Не кидати сміття, не забруднювати воду)

Інформація: Україна славиться надзвичайно родючими ґрунтами, і мільйони гектарів рівнинних орних земель дозволяють збирати щедри врожаї зернових. Україна, що раніше називалася «всоюзною житницею», виробляла сільськогосподарську і харчову продукцію з величезним надлишком та експортувала її у країни Східної Європи. В кінці 1980-х р. Україна виробляла понад чверть усієї сільськогосподарської продукції Радянського Союзу. Проте, з часу здобуття незалежності виробництво сільгосппродуктів упало більш ніж удвічі порівняно з 1991 р. Частина українських сільськогосподарських угідь заражена радіоактивними опадами через Чорнобильську ядерну катастрофу 1986 року. Але країна продовжує жити і боротися з цими незгодами. Пропонується бесіда з учнями:

- Про що ви дізнались з даної інформації? (Україна має родючі землі, на яких можна отримувати високі врожаї не тільки зерна, а й інших сільськогосподарських продуктів і хочеться нам, щоб вона знову стала житницею, багатою країною).

Робота над задачами:

Задача 830(Б.4). До млина привезли 58 мішків пшениці і 38 мішків жита. Пшениці привезли на 16 центнерів більше, ніж жита. Скільки окремо кілограмів жита і пшениці привезено, якщо всі мішки із зерном мали однакову масу?

Зразок міркування:

1. Яке питання стоїть в задачі? (Скільки окремо кілограмів жита і пшениці завезено?).
2. Скільки мішків пшениці завезли до млина? (58 мішків).
3. Скільки мішків жита завезли до млина? (38 мішків).
4. Що ще сказано в задачі про пшеницю? (Її привезли на 16 центнерів більше, ніж жита).
5. Чому пшениці було більше? Який тут існує зв'язок ? (Тому, що більше привезли мішків).
6. На скільки більше привезли мішків пшениці? (На 20 мішків більше).
7. А що сказано про мішки в умові задачі? (Всі мішки із зерном мали однакову масу).
8. Отже, в 20 мішках скільки було центнерів пшениці? (16 центнерів).
9. В 20 мішках було 16 центнерів пшениці. Про що з цих даних можна дізнатись? (Скільки кілограмів пшениці було в одному мішку).
10. Чи є всі дані для відповіді на питання? (Так).

Про патріотичне виховання молоді, виховання справжнього патріота своєї країни говорити дуже важко, але майбутні учителі відчувають свій обов'язок, своє призначення і розуміють як це важливо в їх майбутній професії.

Висновки. Отже, залучення студентів до розробок практичних занять, проведення їх у вигляді ділової гри, апробація їх під час педагогічної практики в школі, пошук потрібної інформації про свою країну, місто, район, про працю людей, про природу рідного краю сприяють вихованню патріотичних цінностей молодших школярів.

Список використаної літератури

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: навч. посіб. / М.В. Богданович, Козак М.В., Король Я.А. – [3-є вид., перероб. і доп.] : – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. – 336 с.
2. Професійна підготовка вчителя початкової школи: формування патріотичних цінностей: Методичний посібник / Зав. ред. О.А. Комар. – Умань : ПП Жовтий О.О., 2012. – 247с.
3. Сухомлинський В.О. Серце відаю дітям: вибрані педагогічні твори: [у 5 т.] / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1977. – Т.3. – 282 с.
4. Шевчук І.В. Методичні підходи до розв'язування текстових задач у початковому курсі математики / Шевчук І.В., Шевчук Г.К. – Умань : РВЦ : Софія – 2008. – 189 с.

Одержано редакцією 18.05.13

Прийнято до публікації 22.05.13

Аннотація. В статті розкривається питання актуальності проблеми формування у майбутніх учителів початкових класів умінь осмислювати патріотичне виховання учнів за допомогою математики. Обґрунтовано необхідність розгляду даної проблеми, запропоновано завдання, які формують у дітей патріотичні цінності за допомогою роботи над задачами.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, активізація умовної діяльності учнів, операції логічного мислення, граф-схеми.

Summary. The article highlights the relevance of the formation of future primary school teachers skills to carry out patriotic education of students by means of mathematics. The necessity of considering this problem is proposed objectives that form the patriotic values in children by working on tasks. attract students to the development of practical classes, holding them as role play, testing them during teaching practice in schools, find information about your country, city, area, labor people, the nature of his native land contribute to educating primary school children and patriotic values.

Key words: patriotism, patriotic education, increased mental activity of students, real logical thinking, graph-scheme.

УДК 371.132

Щербань І. Ю.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена особливостям інноваційної діяльності викладача іноземної мови. На основі теоретичного дослідження подано дефініції понять «інноваційний потенціал», «інноваційна активність» та «готовність до здійснення інноваційної діяльності». Зазначено нормативні документи, що регламентують інноваційну діяльність, описано дієві сучасні педагогічні технології впровадження інноваційної діяльності на заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний потенціал, інноваційна активність, педагогічні технології.

Постановка проблеми. Суспільству, що розвивається, потрібні освічені, етичні, завзяті люди, які можуть самостійно приймати відповідальні рішення в ситуації вибору, прогнозуючи можливі наслідки, здібні до співпраці, відрізняються мобільністю, динамізмом, конструктивністю, володіють розвиненим відчуттям відповідальності за долю країни. Реформування системи вищої освіти в Україні сьогодні визначає одним із своїх провідних завдань забезпечення підготовки кваліфікованих спеціалістів різних галузей народного господарства високим рівнем володіння